

de talrijke varianten met name van de Septuaginta bracht aan het licht, dat het in tal van gevallen volslagen onzeker was welke van de beide Godsnamen in den oorspronkelijken tekst had gestaan. En hoe kon men dan aan het gebruik in onzen tegenwoordigen Masoretischen tekst een criterium ontleenen om de verschillende hoofdstukken, verzen of zelfs onderdeelen van verzen toe te wijzen aan verschillende bronnen? ²⁹⁾ Aan de andere zijde werd de bronnenscheiding verworpen door Eerdmans, op grond van de verklaring die hij zoowel van onderscheidene verhalen uit het boek Genesis, als van een groot aantal wetsbepalingen meende te moeten geven, en waardoor hij weer eenheid zag, waar de gangbare Pentateuch-kritiek deze miste, maar ook genoodzaakt werd een veel hooger en ouderdom voor het grootste gedeelte van den Pentateuch aan te nemen dan gemeenlijk werd gedaan ³⁰⁾. En deze dubbele bestrijding is niet zonder invloed gebleven, vooral wijl men haar niet aanstonds met het brandmerk van conservatisme en apologetiek de deur wijzen kon. Al kan men tot dusver nog niet zeggen dat zij vele overtuigde volgelingen heeft gemaakt, dit heeft zij zeker bereikt dat in de kringen der Oud-Testamentici algemeen een gevoel van onzekerheid ten opzichte van de Pentateuch-kwestie is gewekt. Een sprekend symptoom daarvan was de prijsvraag door de Leipziger Theologische faculteit in het jaar 1911 uitgeschreven naar een nieuw onderzoek van de gronden voor het verschillend gebruik van de Godsnamen Jahveh en Elohim in onderscheidene boeken des Ouden Testaments. De vier-bronnen-hypothese wordt weder in discussie gebracht. Het vraagstuk der litterarische wording van den Pentateuch neemt metterdaad weer het karakter van een *vraagstuk* aan ³¹⁾. Het behoeft geen betoog welk een uiterst belangrijke kentering hiermede op het terrein der Oud-Testamentische wetenschap is ingetreden.

Doch deze ommekeer ten aanzien van het Pentateuch-vraagstuk staat niet alleen. Men kan veilig zeggen dat er ten opzichte van de Canonische kwesties in het algemeen in de laatste jaren een steeds sterker wordende strooming merkbaar is, die van vele, voorheen onecht verklaarde stukken, weder de echtheid verdedigt en in elk geval de dateering der samenstellende deelen belangrijk